

# VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 8.—  
za pol leta . K 4.—  
za četrt leta . K 2.—  
za 1 mesec . K 7.—  
Za Ljubljano mesečno 7 K  
Za inozemstvo mesečno K 12.—  
Uredništvo in uprava:  
Kopitarjeva ulica št. 6  
Uredn. telefon štev. 50

## NE!

„Jugoslovansko Narodno Vijeće“ v Zagrebu je leta 1918. sklenilo, da se ima konstituenta sklicati 6 mesecev po sklepu miru in da ima ta konstituenta pravico sklepati o obliki države.

To stališče se je pri pogajanjih z vlado kraljevine Srbije istega leta soglasno sprejelo in slovesno potrdilo v odgovoru regenta na adresu naših zastopnikov.

Iz tega jasno sledi, da je konstituenta suverenna in da je dosedanja oblika vladavine, kakor sploh ves ustroj države in nene zakonodaje provizoričen, dokler ga konstituenta ne sprejme ali spremeni ali pa popolnoma predruži.

Kljub temu so vse dosedanje vlade omenjeni dogovor dosledno ignorirale, konstituante niso v določenem roku sklicale ter zdaj celo postavljajo meje njene kompetenci, jo hočejo z raznimi triki vzeti na gotova načela in ji celo vsiliti ustavo po duhu in mislih sedanjih vlastodržcev.

Za konstituento ni nobenih postav, razen te, da tvorijo Srbi, Hrvati in Slovenci eno državo, katero si ti lahko uredijo, kakor hočejo; nobenih drugih obvez, priseg in mej biti ne more.

Sedanja vlada, ki sestoji iz članov, ne izvoljenih od nikogar, pa ne more čakati, dokler se zbere konstituenta, ustvari sama svojo večino in zahteva svojemu sestavu primerno vlado — marveč že zdaj skuša

vplivati na tok dogodkov s svojimi nameni. Tako namerava s prisilno prisego onemogočiti komunistom vršiti svoj od ljudstva poverjeni jim mandat, grozi hrvatskim seljakom, in sklepa o neki ustavi, za katero jo nihče ni prosil.

Nasprotniki povprašujejo, kaj bo spričo tega naredila S. L. S. Čudno vprašanje! S. L. S. vendar ni politična vlačuga, ampak stranka krščanskih in ljudskih načel. Ustava, ki jo je sedanja vlada izdelala, je najbolj reakcionarna izmed vseh sedaj obstoječih v Evropi. S to ustavo pademo Jugoslovani celo pod stopnjo, ki smo jo v ustavnem oziru zavzemali dozdaj. Tako ustavo morejo sprejeti, če hočejo, radikalci in demokrati, nikdar pa ne stranka krščanskega in socialnega svetovnega naziranja!

S. L. S. je zdaj poklicana, da odločno reče: Ne! Pri takih, črnih, protiljudskih, reakcionarnih naklepih jaz ne sodelujem za nobeno ceno! Mi imamo tu zavednega, naprednega kmeta, socialno izsolanega delavca, visoko izobraženo kršč.-soc. radikalno mladino! Tok časa ni šel mimo nas brez vpliva. Mi hočemo novo družbo, socialno pravično, demokratsko državo, mi nočemo biti centrum razredne reakcije v srednji Evropi — mi zahtevamo nove temelje za našo državo vsled našega krščanskega programa!

Čas je, da preneha vse staro, gnilo in podedovano.

## Taka ustava nas čaka.

Iz Belgrada poročajo načrt ustave, ki ga je izdelala sedanja vlada. Mi smo prepričani, da ta sklep ni delo vseh članov vlade, ker so listi poročali, da je dr. Korošec podal svoj lastni načrt, ki se bistveno razlikuje od načrta večine.

Načrt, kakoršnega je sprejela večina sedanje vlade, je tak, da bi bil z njim brez vsega dvoma lahko zadovoljen avstrijski cesar. V tem načrtu ni sledu o resnični avtonomiji. Pokrajinski zbori bodo lahko sklepali o regulaciji kakega potoka ali o ustanovitvi kake pleharske šole kje gori na Kozjem brdu, o deželnih zakonih pa tu ni sledu. Pokrajinskemu zboru bo načeloval kraljevski namestnik, ki bo razglašal sklepe deželnega zbora ali pa jih tudi zmetel. O kaki avtonomiji ljudstva ni govora.

Pravice parlamenta so utesnjene, ko je treba govoriti o miru in vojski. Poleg parlamenta bo zboroval senat, ki bo imel velik vpliv na zbornico poslancev.

Naj navedemo rajši glavne točke »bodoče« ustave, kakoršne je sklenila večina sedanje vlade, da jo predloži konstituenti.

Načrt je razdeljen v 10 oddelkov in 75 členov. Prvi člen pove, da je kraljevina SHS ustavna, parlamentarna in naslednja monarhija. Drugi člen govori o državnem grbu, tretji o službenem jeziku, ki je srbo-hrvatski, v. Slo-veniji slovenski. Naslednji členi — dobra četrtna celega načrta — govore o pravicah kralja in njegove hiše: Ustavno, zakonodajno in upravno oblast vrši kralj »preko« ustavotvorne skupščine, parlamenta in ministrov. Kralj imenuje državne uradnike in podeljuje vojaške čine, kralj je vrhovni poveljnik vojske na suhem in na morju. Kralj zastopa državo na zunaj, sklepa pogodbe in proglašaja vojno in mir. Kralj razpušča in sklicuje parlament. Kralj pa za nobeno svoje dejanje ni odgovoren, marveč samo njegovi ministri; njegova oseba je popolnoma nedotakljiva. Nasledstvo je določeno tako, da pripada kraljeviču Aleksandru in njegovim otrokom, tudi ženskim, ako pa bi on ostal brez potomcev, pa preidejo nasledstvene pravice na žensko potomstvo kralja Petra I. Kratko lahko rečemo, da po novi ustavi pravice jugoslovanskega vladarja niso prav nič manjše, nego so bile pravice vladarjev v bivši avstrogrški monarhiji.

Kar tiče parlamenta, je predviden dvo-

zbornični sestav: poslanska zbornica in senat. Volivna pravica bo splošna; o ženski volivni pravici bo sklepala konstituenta aktivno vojaštvo nima volivne pravice. Končno odloča o zakonih poslanska zbornica. Zakoni se razglašajo s kraljevim ukazom.

Vlada je podrejena neposredno kralju. Država se razdeli v manjše upravne enote v obsegu 25—600 tisoč prebivalcev. Le pokrajine, ki bodo obsegale tri glavna mesta: Belgrad, Zagreb in Ljubljano, smejo šteti do 800 tisoč prebivalcev. Pokrajinske načelnike imenuje kralj, pokrajinske in občinske zbornice voli prebivalstvo. Pred te zbornice spadajo pokrajinske gospodarske, zadeve strokovnih šol in zdravstvene stvari, a tudi te sklepe more zadržati pokrajinski načelnik in jih poslati centralni vladi v pregled. Ako le-ta smatra, da sprejeti zakoni nasprotujejo obstoječim zakonom in ustavi, jih predloži v končno razsodo državnemu svetu, ki jih more zavreči. Sploh bi po vladnem načrtu delokrog in pravice pokrajinske samouprave daleč zaostajale za delokrogom in pravicami prejšnjih deželnih zborov in odborov in skoro niso večje, nego so jih imeli prejšnji občinski zastopi.

V ostalem bi še navedli: Državljanstvo v kraljevini SHS je enotno, plemstvo se odpravi, osebna svoboda in nedotakljivost imetja je vsakomur zajamčena, fevdalna posestva se odpravijo, svoboda vere in vesti in svoboda tiska se zajamči, državne službe so dostopne vsem državljanom enako. O izpremembi ustave sklepata konstituenta in kralj; konstituenta tvori poslanska zbornica in senat. Izpremembe v ustavi moreta predlagati kralj ali pa narodno predstavništvo.

Tako reakcionarne ustave nima danes več nobena evropska država, tudi nobena monarhija.

In to nam nudijo gospodje iz Belgrada danes! Danes, po svetovni vojski, danes, v času zmagujoče demokracije, danes, ko ljudstvo celega sveta stremi za tem, da pribori moč in veljavo sebi — delavnemu ljudstvu! Isto stremljenje ko drugod leži v našem ljudstvu. In to stremljenje naj zaduši taka ustava, ki se je te dni skuhala v Belgradu!

Za vsakega ljudsko čutečega, socialno delujočega in moderno ter pametno mislečega človeka — je pa ta načrt nesprejemljiv!

pokaže pri kongresu francoske socialne demokracije, ki se bo vršil v Toursu in se bo sklepalo o pristopu k 3. internacionali.

## Prisega.

V naši državi se dela ustava. Ta ustava je pravzaprav že gotova, še predno se je sešla konstituenta. Belgrajska vlada je namreč smatrala za potrebno, izdelati ustavni načrt, ki bo predložen konstituenti. Na podlagi tega načrta naj se iz strank, ki so že danes v vladi, osnuje večina tudi v konstituenti, ki naj sprejme, kar je sedanja vlada sklenila. Tako je zamišljena ta reč z ustavo. Pri tem pa se vprašamo: Čemu smo volili poslance v konstituento, če bodo imeli le to nalogo, da prikrajajo sklepom, ki jih je napravila dosedanja vlada?

In ta vlada ni izdelala le ustave. Izdelala je tudi poslovnik za konstituento. Po tem poslovniku se bodo poslanci morali ravnavati. Današnja poročila iz Belgrada vele, da je v ta poslovnik za poslance sprejeta tudi odredba, da morajo vsi poslanci priseči kralju, državi in narodni edinosti. Vsak poslanec, ki ne bi prisegel ali ki bi pri tem stavil kake meje, bo s tem izgubil svoj mandat.

Ko beremo ta poročila, res ne vemo, ali se belgrajska vlada dela norca iz poslancev in volivcev, ali pa hoče pred svetom dokazati na nedvoumen način svojo skrajno reakcionarnost. Ni dovolj, da je načrt ustave, ki ga je po svoji večini sklenila sedanja vlada, skrajno centralističen in protiljudski. Sedanja večina v vladi hoče tudi vezati poslance na ta njen načrt. Ustavotvorne zbornice celega sveta so imele vsekdar to pravico, da so same določale ustavo. S tem namenom, da določijo ustavo, je ljudstvo volilo tudi svoje po-

slance dne 28. novembra. Med najvažnejšimi nalogami konstituante bo pač ta, da sklene v imenu ljudstva, naj li bo Jugoslavija republika ali monarhija. O tej stvari odločevati, bo sveta dolžnost poslancev. In sedaj hoče vlada od poslancev s prisego odvzeti to najvažnejšo dolžnost in pravico. Kako naj vendar poslanci sklepajo o republiki ali monarhiji, če so že pri svojem vstopu v zbornico prisegli kralju.

Poslanec, ki hoče svojo nalogo v konstituenti vršiti po svoji vesti in svojem prepričanju, mora biti popolnoma svoboden na vse strani. To svobodo pa mu jemlje prisega, ki jo je dolžan položiti, če sploh hoče izvrševati svoj mandat.

V tem sklepu belgrajske vlade vidimo nov dokaz, da hoče vlada na vse načine preprečiti svobodno delovanje konstituante. Suverenost, ki je predpogoj vsake konstituante, je sedanja vlada samovoljno prenesla nase in jo vzela konstituenti.

Niti za hip pa nismo v dvomu, da ta sklep sedanje vlade ne bo držal, ker je brez dvoma dovolj poslancev, ki bodo znali braniti pravice, ki jim gredo kot ljudskim zastopnikom, kateri imajo nalogo, braniti svoja načela in čuvati pravice ljudstva na vse strani.

Sklep belgrajske vlade o poslovniku za konstituento je za nas le žalostno potrdilo dejstva, ki smo ga vedno poudarjali, da so belgrajski gospodje predolgo vladali brez ljudskega sodelovanja in proti ljudski volji.

Takega vladanja mora biti konec!

## Dijaški dan.

V dobi, ko vstajajo na obzorju prve komture kulturnega boja, ko dvigajo glave črne, Bogu in njegovi Cerkvi sovražne sile, — je vstala na mariborskem orlovskem taboru armada, mlada, čila, armada naših najboljših, armada kat. dijaštva. Samo za trenutek se je pokazala, nato pa zopet mir. Na delo krščansko! In umaknila se je, zatopila v tiho, resno pripravljeno delo. Katoliške dijaške organizacije, že od nekdanj izhodišče naših najmočnejših, so se po svojem mariborskem taboru okrepile, poživile; danes so v resnici žive in delujoče.

Iz mirnega dela jih je probudil praznik Brezmadežne. Oborožena z delom, ojačena s kruhom vere, prežeta neomajne ljubezni do ljudstva, stopa armada kat. dijaštva pred prestol svoje Zaveznice.

Njih nastop pa spremljamo mi, ki smo preživeli že toliko in toliko življenja, porazov in zmag. Pri pogledu na to četo se dviga v prsih zopet oni stari klic: Z Bogom za ljudstvo! — s silo se iztrga iz že skoraj zamrlih prsi — in vnovič deluje.

Krščansko ljudstvo! Ko gledaš danes in jutri četo svojih bodočih vodij, že danes prežeto kristalnočiste ljubezni do tebe, — naj vstane v tebi ono mogočno upanje v tvojo bodočnost, vera v obnovo Mahničevih in Krekovihih sinov.

Katoliško dijaštvo! Ti se pa zavedaj naše vere v tebe! Pomni, da si ti poklicani rešitelji velikega veka, v katerem dovršiš boj, zmagovito dovršiš Evangelistovo življenje!

## PREHRANA AVSTRIJE.

LDU Dunaj, 6. dec. (DunKU) Ker reparacijska komisija nič več ne razpolaga s krediti za živila, je povabila vlado, naj si vsaj za prve tri, štiri mesece bodočega leta preskrbi potom finančne transakcije sredstev za nakup pšenice in rži, dokler se ne reši sanacijski načrt reparacijske komisije, katerega ravno kar proučujejo zavezniške sile. Ker tedaj ni drugih pomožnih virov, se misli na to, da se sredstva za plačilo prekomorskega žita pridobije z vnovčenjem v rokah avstrijske vlade se nahajajočih vrednostnih predmetov bivše cesarske lastnine. V poštev prihajajo tudi poleg šrambe za srebro in namizno rodje različne tapiserije. Kateri teh predmetov se bodo v omenjeni namen uporabili, je odvisno od konkretnih pogajanj z inozemskimi finančnimi krogi.

## Radič in vlada.

Danes in jutri zboruje v Zagrebu Radičeva stranka, ki je nepričakovano močna izšla iz volitev. Radič je sklical v Zagreb poslance in zasebnike svoje stranke na posvetovanje, jutri pa se vrši v Zagrebu manifestacija strankinih množic. Pri nepreračunljivem značaju Radičevem je mogoče, da izzove jutri v Zagrebu demonstracije. Toda take so se vršile in se bodo vršile po vseh državah. Dolžnost vlade je, da poskrbi, da se varuje zunanji red in mir. To je umljivo. Ne razumemo pa, zakaj naj bi ravno Radičev zborovanje imelo to posebnost, da vlada že par dni zaporedoma javlja v svet, kake »ostre mere« je ukrenila. S tem se Radičevi pristaši le razburjajo, in vlada ustvarja teren, ki bo Radiču še bolj ugoden. Če pride jutri res do kakih resnejših prizorov v Zagrebu, bodo na njih nosila mnogo krivde poročila o »ostrih merah«, ki le razburjajo.

Kar je na Radičevi stranki demagoškega, to se bo ubilo samo po sebi, kar je na njej zdravega, tega tudi vlada s svojim vojaštvom ne bo zadušila.

Tudi za ministre velja beseda: Ne praskaj se, kjert ne srbi!

## TRUMBIČ SE PERE.

LDU Split, 6. dec. (ZNU) Včeraj na številno obiskanem shodu je dr. Trumbić poročal o rešitvi jadranskega vprašanja po rapalskem sporazumu. V začetku svojega govora je omenjal razvoj jadranskega vprašanja od njegovega početka do končne rešitve. Položaj ob prihodu v S. Margherito je bil zelo neenak. Na eni strani je bila Italija, velesila, ki je imela v roki zastavne listine: londonski pogodbo in okupirana ozemlja. Na drugi strani pa smo bili mi, mala država s takozvanim omejenim pravom. Anglija in Francija sta, kakor je grof Sforza omenil v parlamentu, priporočala sporazum, opozarjajoč, da so jima vezane roke z londonsko pogodbo in da ne moreta drugače intervenirati. Ta-koj na prvi seji se je pokazalo, da se na diplomatskem polju naši interesi pokrivajo, da pa se bistveno razlikujejo v teritorialnih vprašanjih. Razlika je bila toliko, da se je zdel sporazum brez novih pokretov izključen. Italijanska delegacija je bila pripravljena odnehati glede Logatca, Kastva in Klisa, izjavila pa je, da je nemogoče, da bi odstopila od kakih drugih glavnih točk. Za naše delegate je nastal težek položaj spričo velike odgovornosti, ki so jo mora-

## RAZKOL MED FRANCOSKIMI SOCIALISTI.

LDU Pariz, 6. dec. (DunKU) Kakor poročajo listi, je nastal razkol v združenih socialistični stranki, ki se brzkone jasno



# Danes ob 20. uri vsi k slavnostni predstavi Strindbergove Velike noči v Ljudski dom.

li sprejeti nase. Bili sta dve možnosti: da delegacija sprejme italijanske pogoje, ali da prekine pogajanja. Ako sprejmemo ponudbo, smo se zavedali, da žrtvujemo velik del našega naroda Italiji, ki dobi prednostni položaj na Jadranu, ker dobi oporišče na vzhodni obali. Na drugi strani pa nam je bilo jasno, da bo prekinjenje pogajanj poostrišlo odnose in da bi za dogleden čas izgubili možnost, da se nam vrnejo okupirani kraji, neokupirani pa da ostanejo še dalje pod tvojo kontrolo. Razen tega bi ojačili v tem primeru elemente, ki računajo na razpad naše države, s tem pa bi zopet trpel naš prestiž v inozemstvu. Dasi s težkim srcem, smo zato sklenili, da sprejmemo glave pogoje. Z rapalske pogodbe smo glede Sušaka in Zadra dosegli uspehe, ki se ne smejo podcenjevati. Sklenili smo z Italijo sporazum diplomatskega značaja proti povratku Habsburgovcev. Ni dvoma, da so bili z novo situacijo na Jadranu žrtvovani znatni deli našega naroda, toda žrtvovani so bili ideji neodvisnosti in konsolidaciji in naše države. Končano je vprašanje naših mej, ki je največje važnosti pri spočitih konstituentih. Neprecenljive važnosti je dobiček, ker smo dosegli popolno neodvisnost brez omejitve naše suverenosti na suhem in na morju. S tem je rešeno tudi vprašanje Črnogore in so na mah uničene nade onih, ki so v Črni gori iskali oporišče za rušenje in razpad naše države. — Na koncu je dr. Trumbić pojasnil, zakaj se niso mogle zahtevati garancije za naše brate, ki pridejo pod italijansko suvereniteto, tako, kakor so jih dobili Italijani v Dalmaciji. Po sklepu mirovne konferenci se je pametno začelo naložilo samo malim državam, ne pa velesilam. Vendar pa je italijanska delegacija obetala, da se bo v italijanskem parlamentu podala taka izjava, ki bo obvezna in s katero bodo zadostno zavarovana prava naših rojakov v kraljevini Italiji. Dr. Trumbić je končal svoj govor z izjavo, da je v usodnem času graditve naše nove skupne zgodovine delal kakor je vedel in mogel za ves naš troimenski narod, da je njegova vest čista in da si nima ničesar očitati; bodoči rodovi bodo imeli o tem izreči svojo sodbo. Med burnim, navdušenim in dolgotrajnim ploskanjem je končal dr. Trumbić svoje značilno poročilo.

## Politične novice.

— **Izjava.** V našem listu št. 204 je bil priobčen dne 9. septembra 1920 članek, ki smo v njem reproducirali članek belgrajskega dnevnika »Balkan«, v katerem se očitajo g. ministru prosvete Svetozaru Pribičeviću podlosti iz njegovega političnega in zasebnega življenja. Ker so trditve belgrajskega dnevnika izmišljene, kakor smo se kasneje prepričali, obžalujemo in preključujemo vsebino dotičnega članka, ki je bil priobčen brez vednosti našega odgovornega urednika in popravljamo s tem g. ministru Pribičeviću storjeno krivico.

— **Konstituenta in vprašanje državne oblike.** Belgrajska »Republika« se vztrajno poteguje za načelo, da mora bodoča konstituenta odločiti tudi o vprašanju državne oblike. In sicer popolnoma svobodno, sedeč edino-le ljudski volji. Ta volja pa hoče, kakor so pokazale zadnje ožir. prve volitve, republiko. Radičeva Hrvatska in komunistični Črna gora in Makedonija so se odločno izrekle za republikansko državno obliko. Slovenija tudi hoče avtonomijo. Ostanke za monarhijo le še Srbija, ki bi morala ostalim pokrajinam monarhično državno obliko vsiliti. To pa bi bilo ravno najusodnejše, ker bi to bil kamen večne izpodlitve v državi. Konstituenta bo v tem oziru pred zgodovino nosila odgovornost za dobrobit ne samo naše države, ampak celega Balkana.

— **Boljševiška skrb za mamon.** Čikaška »Tribuna« poroča, da je Trocki tekmo zadnjih štirih mesecev vložil v banko »Rio de la Plata« v Buenos Airesu 80 milijonov rubljev v zlatu. Denar je vložen na njegovo ime. Ni pa znano, da-li je ta denar namenjen za propagando ali pa se je Trocki zagotovil za vse slučaje. Razen gornje vsote so spravili boljševiki iz Rusije še ogromne vsote tujega denarja. Kakor znano, so tudi ogrski komunisti začasa svoje kratkotrajne vlade skrbeli v prvi vrsti za to, da si z nalaganjem milijonskih vsot v inozemskih bankah zagotovijo dobro življenje tudi potem, ko bo konec komunističnih »nebes«.

— **Lakota v Rusiji.** Iz Helsinfora poročajo, da je pomanjkanje živil na Ruskem prekoračilo vse meje. Glasom petrogradskih listov dele v javnih kuhinjah v Moskvi in Petrogradu samo še enkrat na dan malo zelenjadne juhe. Moskovski me-

stni svet je v skrajni stiski na lastno pest začel deliti tiste skromne zaloge živil, ki jih je še imel. Toda sovjetska vlada ga je zaradi tega postavila na zatožno klop!

— **Smrt treh francoskih komunistov.** Nedavno so med potjo iz Rusije na Francosko neznano kako izgubili trije francoski komunisti. V javnosti se je širil glas, da se je ladja, na kateri so se vozili, potopila in so pri tem utonili. »Figaro« tej vesti ne verjame, marveč sumi, da so dali boljševiki te tri francoske komuniste tajno umoriti, da se maščujejo nad njimi, ker so pošiljali na Francosko o sovjetski vladi neugodna poročila.

## Dnevne novice.

— **Kamnik.** Društvo »Kamnik« priredi jutri dne 8. dec. v kamniškem domu burko v treh dejanjih: »Velika repatica«. Igra bo nudila obilo zabavnega užitka. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Vabimo k obilni udeležbi.

— **Čebelarstva podružnica za Ljubljano in okolico** ima svoj občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo dne 26. decembra (praznik sv. Štefana) ob 10. uri dopoldne in sicer v knjižnici Jugoslovanske tiskarne (III. nadstropje). Za slučaj ne-sklepčnosti se vrši občni zbor ob 10. uri 30 minut.

— **Klic obupanih vdov in sirot.** Vdove in sirote padlega moštva nismo najbrže več potrebne življenja v naši državi. Tri mesece se nas je popolno prezrlo. Ustavljena nam je vsa podpora, ki se nam je dosedaj nakazovala v tako pičli izmeri. Dosedaj smo trpele z otroci že mnogo vsled gladi, pomanjkanja, žalosti. Sedaj pa čutimo instinktivno, da se nam hoče zadati poslednji udarec z odtegnitvijo te že itak pičle podpore. Nikdo ne vpraša uboge matere, ali ima za otroke hrane, stanuje li v nezakurjeni sobi, je li deca bosa, lačna, prezeba? Kakšna vzgoja? Ničesar. Za nas je vse prav in dobro. Niso li vredni potomci padlih očetov, da jim država kot skrbna mati v teh strašnih časih lajša bol in tugo. Višji uradnik, delavec s stalno dobro plačo toži o dražini in pomanjkanju. Vedno primanjkuje ob koncu meseca vsega. Kaj pa me vdove z otroci? **Tri mesece nismo prejele ničesar.** Iz stanovanj bomo postavljene na ceste. Z otroci naj gremo od hiše do hiše prosit hrane. In isto naj učimo deco v nežnih detinskih letih? Ali res ni življenje naše dece več vredno? Le onim ženam in otrokom, ki imajo še žive rednike, se zvišuje, nam pa se je še to malo odvzelo, kar smo dosedaj prejemale. Vse naše prošnje ne pomagajo ničesar. Vdova po delavcu, zasebnem uradniku, s kopico otrok ne živi le ob solzah žalosti. Ne moremo čakati, kakor se nam pravi, dokler niso že vsi občinski uradi podali popisa vdov in sirot, kar lahko zelo dolgo traja. Nekaj je vendar le potreba nakazati med tem časom, dokler se nam ne določi stalna pokojnina. Z otroci ne moremo žive v zemljo. Ali je res umrlo za nas vse usmiljenje pri merodajnih oblastih? Te vrstice, pisane v mrzli izbi od preproste roke, matere malih otrok, naj bi bile v resen pomislek gg. pri poverjeništvu za socialno skrb. Gre ne le za sedanjost — mnogo več za bodočnost. Gotovo je: »Kakršno seme se seje, tako se žanje.« — V imenu vseh vdov in sirot litijskega okraja.

— **Posledice padanja cen na Angleškem.** Vsled hitrega padanja cen mnogim predmetom, ki jih je izsililo občinstvo s tem, da jih ni kupovalo ali pa si ustanovilo lastne konsumne zadruge, je v Londonu mnogo trgovcev propadlo. Kakor poročajo iz Londona, se konkurzi množijo iz dneva v dan. Posebno je prizadeta trgovina z obleko.

— **Suša v srednji Evropi.** Do zadnjih dni v srednji Evropi več tednov ni bilo izdatnega dežja. Vsled tega so vse vode: Donava, Laba, Rena in vse manjše reke tako zelo padle, da je zastal ves rčni promet. V Nemčiji in Avstriji so nastale v prehrani največje težave. V stisko so prišla tudi vodnoelektrična podjetja in so na Dunaju, v Solnogradu in drugod porabo toka skrajno omejili. Tudi na Savi je plovba vsled nizkega stanja vode silno trpela.

— **Dva panja čebel ukradena** sta bila posestniku Francu Urbanju v Soteski št. 13.

— **Vlom v lovsko koč.** Vlomljeno je bilo v lovsko koč Kranjske industrijske družbe v Savskih jamah. Vlomilec je odnesel opravo v vrednosti 420 kron.

— **Perila v vrednosti 2700 kron ukradeno** je bilo Mariji Šenk v Predosljah.

— **Ukradeni oves in fižol.** Trgovcu in gostilničarju Lovro Rebolju v Kranju je bilo ukradeno 25 kg ovsu in 50 kg fižola.

— **Rudarjeva žena okradena.** Rudarjevi ženi Frančiški Judež iz Potoške vasi št. 20 je bilo ukradeno perilo, vredno čez 1000 kron.

Sirite »Večerni list«!

## Ljubljanske novice.

Ij Vstopnice k nocojšnji slavnostni predstavi se dobe cel popoldan v sobi SDZ v Ljudskem domu, II. nadstropje.

Ij Skpna sv. maša in obhajilo kat. dijaštva Jugoslavije je jutri ob 6. uri 45 min. v stolni cerkvi. Daruje Prevzvišeni škof ljubljanski. Zeleti je, da se te slovesnosti udeleži čim največ občinstva.

Ij Vstopnice k slavnostnemu zborovanju in komersu se dobe danes popoldan v sobi SDZ, II. nadstr. Ljudskega doma.

Ij Odbod na Krekov grob je jutri točno ob 10. uri 15 min. Dijaštvo kot občinstvo naj se zbere točno ob 10. uri v Ljudskem domu.

Ij Dijaštvo naj se zbere k skupni sv. maši jutri že ob pol sedmi uri pred stolno cerkvijo.

Ij Umrl je v Ljubljani g. Avgust Erzin, magistratni uradnik v pokoju. Naj počiva v miru!

Ij Križevniška moška in mladeniška Marijina družba ima jutri zjutraj ob 6. uri sv. mašo s skupnim sv. obhajilom. Želi se polnoštevilne udeležbe.

Ij Revček Andrejček na Ljudskem odru. Na praznik 8. t. m. uprizori Ljudski oder ob pol osmi uri zvečer to prelepo ljudsko igro s petjem v petih dejanjih. Ker je igra že vsakomur znana po svoji lepoti in ljubkosti, upamo, da si vsakdo, kdor hoče prebiti par lepih uric, igro ogleda. Vstopnice se dobe na dan predstave cel dan v pisarni Ljudskega odra.

Ij Nadpregled invalidov. Ker se še vedno dogajajo slučaji, da se po dveh letih obstanke naše države dohajajo na pukovske okružne komande od vojnihi poškodovancev (invalidov) prošnje za nov nadpregled, je poverjeništvu za socialno skrb odredilo, da se vsi oni, ki še niso bili pod našo upravo nadpregledani, osebno ali pismeno zglaste pri pristojni pukovski okružni komandi radi vpoklica k novemu nadpregledu in sicer najkasneje do konca februarja 1921. Kdor se med tem časom ne zglaste, se s tem odpove vsaki invalidski preskrbi, oziroma izgubi vsako pravico iste. Izvzeti so le oni, ki se po preteku tega roka vrnejo iz ujetništva, iz inozemstva itd., kar pa morajo dokazati s tozadevnimi listinami. Če kdo prizadetih želi kaka pojasnila, naj se zglaste v mestnem vojaškem uradu (Mestni dom). Izrečno se pa povdarja, da se bo brezpogojno držati zgoraj označenega roka. Tozadevni razglas je nabit na mestni deski.

Ij Sneg nam je prinesel sv. Miklavž. Vesel ga pač ni bil nihče drugi nego otroci. Tem manj, ker je moker in se tvorijo po cestah in ulicah neprehodne mlakuže. Ob tej priliki bi vprašali mestno aprovizacijo, kaj je s premo-gom? Javni nameščenci in mnogi drugi srečniki so obilo preskrbeli s tem dragocenim darom božjim; tudi ubožni sloji so že nekaj dobili. Mnogo je pa družin, ki ne spadajo ne med prve ne med druge. Za te je vprašanje premoga sedaj eno najtežjih. Magistrat še vedno ni ničesar razglasil, kdaj se bo dobil premog, a zasebno ni mogoče dobiti premoga. Tako se žgo drva, ki so bila proračunana za celo leto, pa jih bo zmanjkalo sredi zime. Vprašali bi torej mestno aprovizacijo, kdaj pride premog za vse potrebne, ki se je bil obljubil o priliki zvišanja cen.

Ij Uničevanje podgan in miši je pričel izvrševati mestni magistrat po vseh mestnih poslopih in kanalih z bakterijološkim kuživom, ki je strupeno le za te živali, ni pa nikakor nevarno za ljudi; to kuživo je virulentna kultura podganskega in mišjega bacila, ki jih kultivira bakterijološki zavod (dr. Kršnjavi) v Zagrebu ter zastruplja le podgane in miši. Ker se mora to kuživo uporabljati in nastavljači vendarle strokovnjaški, če naj bo uspeh zagotovljen, izvršuje to delo v Ljubljani uradno koncesioniran zavod za pokončevanje podgan in miši (Miroslav Zor, Stritarjeva ulica 7/III.) V mestu so se v zadnjih letih v marsikateri hiši podgane pojavile v velikem številu, povzročajo škodo in so tudi za prenos kužnih bolezni nevarne, zato se pozivljajo hišni gospodarji, industrijalna in trgovska podjetja, gospodarske zadruge, skladišča, hotelirji in gostilničarji, da se resno oprimejo odprave te nadloge. Zgoraj omenjeni zavod prevzame to delo tudi za zasebne hiše in podjetja ter oddaja kuživo tudi v manjših množinah.

## Ljubljanska porota.

Včeraj je porota obsodila še Albina Leonardiča iz Kojškega pri Gorici, ker je ukradel v Gorici Albertini Colja in Gusti Bisail 27. julija usnja v vrednosti 2052 lir in ga odnesel v Jugoslavijo, na 16 mesecev težke ječe.

Danes je predsedoval porotnemu senatu g. dvorni svetnik Regally, votanta sta bila gg. dvorni svetnik Andolšek in višji deželni sodni svetnik Einspieler. Državno pravdnništvo je zastopal g. državni pravdnik dr. Modič.

**TATVINA PRI POSESTNIKU SEVERJU V KOZARJAH.**

France Cepar iz Divače se mora zagovarjati zaradi tatvine pred ljubljansko poroto. Začetkom meseca septembra 1920 je prišel iz zasedenega ozemlja v Ljubljano. Dne 15. septembra 1920 je vložil pri delegaciji ministrstva finan v Ljubljani prošnjo za službo davčnega izterjevalca. Da bi imel v času do rešitve prošnje hrano in stanovanje, je vstopil v službo pri posestniku Jerneju Severju v Ko-

zarjah. Dne 5. oktobra med 9. in 11. uro dopoldne je bilo ukradeno Severju 6800 kron. Tatvine je obdolžen Cepar. Ukradeni denar so našli zakopan pri podu, manjkalo je le 120 K. Ceparja je zagovarjal g. dr. Adlešič. Cepar je na tozadevno vprašanje g. dvornega svetnika Regallyja odgovoril: »Čutim se popolnoma nedolžnega.« Nato je povedal, da je perfektni strojepisec in stenograf. G. dvorni svetnik Regally: »Kako to, da ste kot izučeni strojepisec prevzeli kmečko delo?« — Doma so me Italijani preganjali. Trikrat so me zaprli. Izvedli so nešteto hišnih preiskav. Odšel sem zato v Jugoslavijo, kjer sem vložil prošnjo za službo davčnega izterjevalca. Jskal sem stanovanja v Ljubljani, pa ga nisem dobil. Odšel sem zato v Kozarje, kjer sem dobil delo. — Odločno je Cepar zanikal, da bi bil ukradel denar.

Po končanem zaslišanju Ceparja so se zaslišavale priče. Na okradenega Severja so stavili porotniki sami vprašanja, na katera je šegavo odgovarjal, kar je povzročilo ponovno veselost. Sevarjeva žena je povedala, da je ona spravljala ves denar in da je njen mož dobil od nje denar, kar ga je potreboval za pijačo in tobak. Precej ko je ona tatvino zapazila, je šel mož po orožnike; Ceparju niso povedali, da so okradeni. Na žegnansko nedeljo so »mati« pred podom brskali in našli zakopani denar.

Ob zaključku »Večernega lista« so se še zaslišavale priče. Vsekakor bo porota danes razpravljala pozno v noč.

## LUJSKO GLASOVANJE NA GRŠKEM.

LDU Pariz, 6. dec. (Wolff) Kakor poroča »Matin«, se je ljudsko glasovanje na Grškem izvršilo popolnoma mirno. Venizelosovi pristaši se glasovanja niso udeležili.

## WRANGLOVO BRODOVJE.

LDU Pariz, 5. dec. (Wolff.) Po vesteh iz južne Rusije je Francija izjavila, da bo ščitila Wranglovo mornarico. Glavno oporišče vojnihi ladij bo Biserta, trgovinske ladje pa bodo odšle v Toulon.

## MEDNARODNA SOCIALISTIČNA KONFERENCA.

LDU Bern, 5. dec. (ŠBA) Danes se je tukaj sestala mednarodna ljudska konferenca, ki sta jo sklicali neodvisna socialistična stranka Nemčije in švicarska socialno-demokratska stranka. Konferenco, ki je izključno sestavljena iz zastopnikov onih socialističnih strank, ki so nastopile za drugo internacionalo, se uradno udeleže Crispian, Ledebour, Hilferding, Rosenfeld (Nemčija), dr. Fridrich Adler, dr. Oton Bauer (Avstrija), dr. Karl Čermak (socialistična delavska stranka). (Zadnji zastopa Češkoslovaško.)

## STAVKE.

LDU Leipzig, 6. dec. (Wolff) Včeraj dopoldne se je tu vršila skupščina obratnih svetov in njih funkcionarjev, v kateri se je enoglasno sklenilo, da se v ponedeljek zjutraj preneha s delom v 55 velepodjetjih tukajšnje kovinske industrije. Od približno 35 tisoč tukajšnjih kovinskih delavcev jih bo stavkalo 15.000.

LDU Dunaj, 6. dec. (DunkU) Teme-ljem včerajšnjega sklepa so stopili danes v stavko uradniki skupine C, približno 20 tisoč po številu.

## ARGENTINIJA IZSTOPILA IZ ZVEZE NARODOV.

LDU Ženeva, 5. dec. (ŠBA) Voditelj argentinske delegacije Pueyrreden je danes popoldne izročil predsedniku zveze narodov Hymansu pismo, v katerem naznaja, da se smatra argentinska vlada za primorano, da izjavi, da ne more več sodelovati pri nadaljnjem delovanju zborovanja zveze narodov. V pismu spominja delegat na argentinske predloge in izjave: Mislili smo, da se bodo naši predlogi vpoštevali, kakor hitro bo to mogoče, ker se nanašajo na vprašanja, ki so zelo važna za ustavo zveze. Glasovanje pa je napravilo našemu upanju konec.

## Razne novice.

r Žrtve vede. Dr. Infroit, načelnik radiografske službe v bolnici Salpetriere, je umrl, ker se je ožgal s katodnimi žarkii v svoji desetletni radiografski praksi. Odrezati so mu morali desno roko in pozneje še levo pest.

r Požar v liverpolskih skladiščih. — »Matin« poroča, da so zgorela liverpolska skladišča, napolnjena z bombažem. Škoda cenijo na 400.000 funtov šterlingov. Sodi se, da je skladišče zažgalo 50 ljudi.

Trpite na revmatizmu in gihtičnih bolečinah? Vdrgnjenje s pravim Fellerjem fluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnatihi ali 2 veliki specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Rabite milo-odvajajoče sredstvo? Fellerjeve prave Elza-kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 18 kron. — Zagoiski sok zoper kašelj in prsne bolečine: 1 steklenica 9 kron. — Zeloce okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. — Omot in poština posebej, a najceneje. Eugen V. Feller. Stubica donja, Elsatrg št. 245, Hrvatska. E.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.